

Indfør udviklingssamtaler fra 4. klasse – og bryd den sociale arv

Eleverne skal lære at fortælle om deres styrker og svagheder – og sammen med lærerne skal de udvikle en plan for, hvordan de kan komme videre.

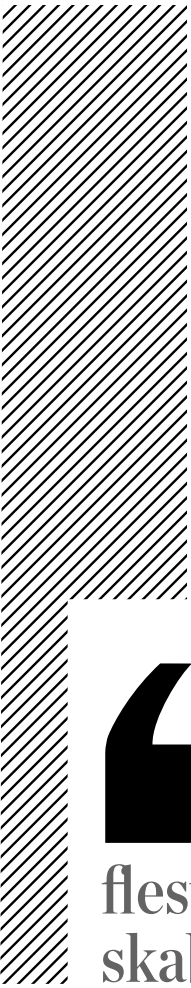
Børns uddannelse er i dag lige så afhængig af deres forældres baggrund, som den var for 40-50 år siden. Selvom et af kerneområderne i den danske velfærdsstat er den frie og lige adgang til uddannelse, er der stadig store forskelle på, hvem der klarer sig godt i uddannelsessystemet (note 1). På trods af eksplicit målsætning i folkeskolereformen om, at folkeskolen skal medvirke til at mindske betydningen af den negative sociale arv, er det hidtil mislykkedes for folkeskolerne at skabe effekt af særlig betydning.

Aktuelle undersøgelser foretaget af EVA og VIVE (note 2) peger på, at fagligt dygtige elever har haft størst udbytte af hjemmeskole og nødundervisning i corona-perioden. De fagligt svagere elever har haft sværere ved at koncentrere sig om indholdet i den virtuelle undervisning og møder op med efterslæb (note 3). Undervisningsministeren sagde 24. februar 2021 i Politiken, at regeringen afsætter 600 millioner kroner til at reducere efterslæbet hos de fagligt svageste elever efter corona. Regeringen vil give skolerne fuld frihed til at vurdere, hvordan pengene skal

anvendes. For det er lærerne, der er mest kompetente til at vurdere, om pengene bedst er brugt til supplerende undervisning, to-lærer ordninger eller turboforløb. Vi foreslår, at nogle af pengene med stor effekt kan anvendes til at igangsætte udviklingssamtaler med alle elever fra 4. klasse.

I den nuværende ordning, skal skolen i midten af 8. klasse vurdere, om eleverne er uddannelsesparate. Hvis lærernes vurdering er, at eleven er ikke-uddannelsesparat, tilbydes samtaler med en uddannelsesvejleder. EVA har undersøgt den nuværende uddannelsesparathedsvurdering. Det fremgår, at ikke-parate elever kan opleve at blive stigmatise-

rede af at få at vide, at de ikke er parate til en ungdomsuddannelse. De kan miste modet og begynde at tvivle på sig selv. Dette er yderligere demotiverende, når de mangler støtte til at finde ud af, hvad de så kan gøre. Vurderingen af uddannelsesparathed kan også virke demotiverende for uddannelsesparate elever, da en positiv vurdering kan give eleven anledning til at læne sig tilbage og afholde sig fra at gøre en ordentlig indsats resten af skoletiden. UPV'en kan dog også have en positiv effekt ved at virke afklarende for eleven. Det gælder for nogle af de ikke-parate elever, når de får hjælp til at sætte klare mål for, hvad de skal arbejde med fagligt, socialt og personligt for at blive vur-

“ Vi er overbeviste om, at udviklingssamtaler vil blive positivt modtaget af de fleste forældre og vil styrke partnerskabet mellem hjem og skole.

deret parate næste gang (note 4). De opfølgende samtaler med uddannelsesvejlederne har haft lille effekt, og andelen af en elevårgang, som ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, ligger konstant.

Vi skal gøre det anderledes

Når noget ikke virker, skal vi gøre noget andet. Vi foreslår derfor, at skolen tidligt skal fokusere på elevernes styrker og potentiale, og at alle klasselærere i fremtiden skal gennemføre to årlige samtaler med elever fra 4. klasse om deres læring, trivsel og dannelse. Udviklingssamtalerne mellem elev og klasselærer vil kunne blive et vigtigt bidrag til at reducere den negative sociale arv. Kompetence i at føre udviklingssamtaler med elever skal indbygges i læreruddannelsen og trænes i praktiken. Erfarne lærere skal trænes i at føre udviklingssamtaler med elever med afsæt i deres styrker.

Vi foreslår, at klasselæreren to gange årligt taler med den enkelte elev om mål, proces og resultater. Eleverne skal tidligt møde feedback og øve sig i at reflektere over deres resultater og fremgang. Når eleverne fra 4. klasse inviteres til halvårslige samtaler med deres klasselærer om deres styrker og potentiale, vil de øge deres lyst til at lære.

Vi foreslår en fremgangsmåde, hvor eleverne udfylder et selvevalueringskema med fokus på egne styrker og kompetencer. For at kunne indgå aktivt i processen skal alle elever fra de yngste klassetrin undervises i, hvad personlige styrker er, så de bliver fortrolige med at spotte egne og andres styrker. Fokus på styrker vil øge elevernes trivsel og skabe grundlag for bedre læring i klassen.

Klasselæreren skal inden start på de halvårslige samtaler indkalde alle klassens lærere til en klassekonference, hvor den enkelte elevs faglige, personlige og sociale styrker evalueres. Fokus skal være på at spotte ele-

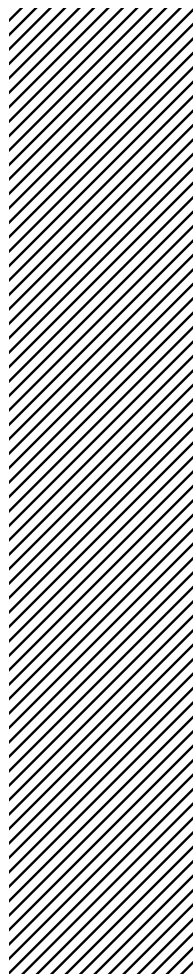
SARA JOHANSEN

distriktsskoleleder,
Nordfyns Kommune

MAGNE ULDALL-
JESSEN

chefkonsulent, MUKON

vens talenter og mindre på mangler. Klasselæreren skal undervejs skrive noter om den enkelte elev og om hele klassen ud fra lærernes observationer og vurderinger. Med afsæt i klassekonferencen skal klasselæreren gennemføre en samtale med klassen om den overordnede læring og trivsel.

Klasselæreren skal derefter invitere hver elev til en samtale på 30-40 minutter, hvor eleven starter med at fortælle om sine styrker, talenter og udfordringer. Hensigten er at udforske elevens opfattelse af sit bedste potentiale. Klasselæreren skal også fortælle, hvilke faglige, personlige og sociale styrker lærerne har observeret. Samtalen skal fokusere på at opnå konsensus med eleven om, hvad der skal bevares, udvikles eller afvikles. Klasselæreren skriver stikord på en flipover undervejs, så eleven visuelt kan følge med i samtaleens emner. Udviklingssamtalen slutter med, at elev og klasselærer sammen udarbejder en plan for, hvad eleven kan og vil gøre, og hvad lærerne kan gøre for at støtte. Elev og klasselærer underskriver planen, som sendes med hjem til forældrene.

Forældrene skal med

Klasselæreren inviterer efterfølgende forældre og elev til en samtale på skolen om elevens udviklingsplan for at skabe konsensus om, hvordan hjem og skole sammen kan støtte elevens læring, trivsel og dannelse. Hvis forældrene er forhindrede i at møde frem på skolen, skal klasselæreren sammen med en kollega gennemføre samtalen i hjemmet. Mange lærere betragter de traditionelle forældresamtaler som ensidig information fra skole til forældre. Og desværre ofte med ganske lille udbytte for eleven. Det kan derudover være vanskeligt for lærerne at håndtere forældrenes kritik af deres professionelle tilgang. Det må forventes, at mange forældre efter hjemmesko-

le og nødundervisning vil stille større krav, og lærere vil blive yderligere presset til at forklare og forsvare, hvorfor de gør, som de gør. Indførelse af udviklingssamtaler med elever med efterfølgende forældresamtale er et bud på en ligeværdig kommunikation om elevens læring, trivsel og dannelse.

Vi er overbeviste om, at udviklingssamtaler vil blive positivt modtaget af de fleste forældre og vil styrke partnerskabet mellem hjem og skole. Når samtalerne starter fra 4. klasse, vil det støtte elevens udvikling og resultere i, at flere bliver parate til en ungdomsuddannelse efter 9. klasse. Alle lærere på skolerne skal trænes i at fokusere på elevernes styrker og potentiale. Alle klasselærere skal også trænes i at gennemføre udviklingssamtaler med elever. Det kræver, at kommuner og skoler afsætter resurser til kompetenceudvikling. Vi skønner, at der årligt skal afsættes 120 lærertimer pr. klasse til implementeringen af udviklingssamtaler. Tiden hertil kan overføres fra de resurser, som samfundet i forvejen anvender på folkeskolen. Regeringens pulje til at reducere efterslæbet hos de fagligt svageste elever efter corona er en god anledning til nytænkning. ■

1. Den sociale arv i uddannelse er steget markant gennem de sidste 20 år. Rockwool Fonden. 2021
2. <https://www.eva.dk/grundskole/saadan-oplevede-elever-laerere-lederefoerste-corona-nedlukning>
3. <https://www.eva.dk/grundskole/svageste-elever-vaeret-haardest-ramt-brug-kraefterne-paa-dem>
4. Anne-Sophie Madsen, EVA: UPV'en bliver et wake up-call for nogle, men stresser andre elever